

Zoeken van voorbeelden PAO

Boeken en artikelen over uitgevoerd PAO

Regelmatig krijg ik vragen naar voorbeelden van PAO. Om die reden zijn er op deze website onder de trefwoorden Casussen en Voorbeelden een aantal voorbeelden opgenomen uit mijn eigen PAO onderwijs en onderzoeknetwerk.

In deze tekst ga ik in op **het zelf zoeken van PAO voorbeelden**, noem ik vindplaatsen, boeken en artikelen over PAO. Ook zijn een aantal recente boeken en artikelen over uitgevoerd PAO opgenomen.

1.Zelf zoeken van voorbeelden

Het zelf zoeken van voorbeelden van (participatief) actieonderzoek via bijvoorbeeld de zoekwoorden actieonderzoek en participatief onderzoek levert meestal wel een lijst van teksten op over actieonderzoek, en wat actieonderzoek is, maar meestal slechts weinig treffers inzake voorbeelden van (participatief) actieonderzoek.

Een aantal zaken kunnen helpen de treffers wat te vergroten:

- Het gebruik van verwante zoekwoorden als action research, handelingsonderzoek, participatory action research levert wat meer treffers op.
- Het inschakelen van andere databanken, zoekkanalen en zoekprogramma's dan Google of Google levert meestal een wat grotere oogst op.

Denk hierbij aan specifieke Databanken voor werken, wonen, welzijn en zorg als bijvoorbeeld HBO Kennisbank, Journal of Social Intervention, PubMed, Picarta en XpertHR.

Je kunt bij elke willekeurige Hogeschool of Universiteit meestal een online overzicht vinden van allerlei mogelijke databanken en het domein dat deze databank bestrijkt.

Ook kun je bij de mediatheek van Hogeschool of universiteit meestal een online of face-tot-face instructie krijgen in het zoeken.

Hoe goed je zoekt, toch blijft vaak de ervaring vaak dat de oogst beperkt is. Het is minder dan velen verwachten. Er zijn echter niet zoveel publicaties over uitgevoerd actieonderzoek beschikbaar.

Dat er niet zoveel verslagen, rapporten of artikelen over (participatief) actieonderzoek bestaan, heeft voor een groot deel te maken met het eigen en specifieke karakter van PAO.

Zoals bekend is PAO een tak van praktijkgericht onderzoek waarin het veranderen van de situatie of het handelen van de betrokken deelnemers centraal staat. De opbrengst van PAO is voor hen bestemd. De gerealiseerde verandering is voor de deelnemers vaak genoeg. Veelal bestaat er bij de deelnemers niet zo'n behoefte om te publiceren over hun participatief actieonderzoek. De meeste publicaties over een (participatief) actieonderzoek zijn geschreven door onderzoekers.

2. Vaktijdschriften en maatschappelijke domeinen & thema's

Veelal verschijnen door actieonderzoekers geschreven voorbeelden of verslagen in de vorm van artikelen. Deze artikelen verschijnen zelden in wetenschappelijke tijdschriften, maar wel regelmatig in vaktijdschriften. In vaktijdschriften die praktijk- en opleidingsdomeinen zorg, welzijn en wonen, werken, sociale veiligheid, HRM, veranderkunde, leren & ontwikkelen, en organisatieverandering bestrijken, wordt af en toe gepubliceerd over (participatief) actieonderzoek.

Maar, let op. Lang niet altijd is daarbij het verslag van het (participatief) actieonderzoek de invalshoek. Vaak is er een thematische invalshoek, bijvoorbeeld het tegen gaan van de verkokering in de jeugdzorg of de verandering in houding van de werknemers t.o.v. hun werk.

Gekoppeld aan zo'n thema komt de gang van zaken in het (participatief) actieonderzoek aan de orde.

Daarnaast zijn er maatschappelijke thema's en domeinen waar naar verhouding veel wordt gewerkt met PAO.

Participatief actieonderzoek wordt regelmatig gebruikt op thema's en domeinen van:

- het invoeren van organisatie- en beleidsveranderingen
Bijvoorbeeld bij de transities in de jeugdhulpverlening en zorg;
- het ontwikkelen of vernieuwen van professionele behandelmethoden
Bijvoorbeeld bij het maken van een methodiekbeschrijving voor het werken met getraumatiseerde vluchtelingenvrouwen;
- het invoeren van collectieve gezondheid bevorderende handelingen.

Bijvoorbeeld bij het aanreiken vanuit een universiteit ontwikkelde methoden voor het bevorderen van gezond eten bij inwoners van een plattelandsgemeente;

- het plattelands of regionaal ontwikkelingswerk.
Bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van een zorgnetwerk op het platteland in Noord-Brabant.
- het ontwerpen van handelingsystemen in organisaties.
Bijvoorbeeld bij het maken van een intern kwaliteitszorgsysteem voor het beroepsmatig handelen
- het ingrijpen in urgente crises of stagnaties
Bijvoorbeeld bij het ingrijpen van de overheid inzake de veiligheid in een ziekenhuis;
- het invoeren van innovaties
Bijvoorbeeld voor het ontwikkelen van een nieuw curriculum in het onderwijs;
- individuele of groepsgewijze situaties van handelingsverlegenheid
Bijvoorbeeld bij het niet weten te handelen van buurtbewoners inzake agressieve jongeren in een woonwijk
- het door lichten van het professioneel handelen
Bijvoorbeeld bij het in kaart brengen van de impliciete competenties en talenten van professionals in de drugsopvang.
- het activering van doelgroepen.
Bijvoorbeeld bij het betrekken van ouderen bij ondersteuning in het kader van WMO.

3. Aanwijzingen voor vindplaatsen en het zoeken van publicaties over (participatief actieonderzoek)

De hierboven beschreven waarnemingen leiden tot de volgende zoek aanwijzingen:

1. Stel allereerst vast wat je precies zoekt.

Twee uitersten qua inhoud zijn denkbaar:

alles wat over participatief actieonderzoek is geschreven versus het onderzoeksproces in PAO.

Mogelijke verschijningsvormen zijn: verslagen, rapporten, scripties, afstudeerwerkstukken, tijdschriftartikelen en boeken.

2. Stel vast waar te vinden is wat je zoekt.

Maak een zoekplan waarin je de mogelijke vindplaatsen vast legt.

Neem daarin in elk geval op:

- specifieke **databanken voor de praktijk- en opleidingsdomeinen** zorg, welzijn en wonen, werken, sociale veiligheid, HRM, veranderekunde, leren & ontwikkelen, en organisatieverandering;
- **vaktijdschriften** op de genoemde praktijk- en opleidingsdomeinen;
- **maatschappelijke thema's en domeinen** waarin (participatief) actieonderzoek regelmatig wordt gebruikt (zie hierboven) als mogelijke vindplaats;
- **andere mogelijke vindplaatsen**
Bijvoorbeeld het contacten van docenten van opleidingen waar actieonderzoek wordt gedoceerd.
Bijvoorbeeld het fysiek bezoeken van de mediatheek van opleidingen waar actieonderzoek wordt gedoceerd. Daar staan altijd scripties of onderzoeksverslagen van de studenten van deze opleidingen.

3. Stel de zoektermen vast

Stel de begrippen vast waarmee je gaat zoeken.

Gebruik daarbij:

- verwante zoekwoorden actieonderzoek, participatief onderzoek, handelingsonderzoek
- Engelstalige zoekwoorden als action research, en participatory action research en Duitstalige zoekwoorden als Aktionsforschung en Participative Forschung.
- zoekwoorden ontleend aan voor jou relevante praktijk- en opleidingsdomeinen, maatschappelijke thema's en domeinen.

4. Verzamel en beoordeel wat je gevonden hebt

Als het gaat om het zoeken van voorbeelden van uitgevoerd (participatief) actieonderzoek, kun je de teksten over bijvoorbeeld wat actieonderzoek is, terzijde leggen.

Het is raadzaam de wel relevante teksten als dat kan op te slaan. Als dat niet mogelijk is leg dan de bron ervan en de link ernaar toe vast. Noteer de belangrijkste informatie uit deze teksten.

4. Boeken en tijdschriften over uitgevoerd (participatief) actieonderzoek

Voor wie op zoek is naar boeken of tijdschriften over uitgevoerd PAO, volgt hier een overzicht van mij bekende publicaties. Boeken en tijdschriften waarin verslag wordt gedaan van een uitgevoerd (participatief) actieonderzoek.

De genoemde titels zijn voorzien van een kort persoonlijk commentaar.

4.1 Boeken

Abma, Tineke (2006). 'Verhalen en dialoog als methoden voor praktijkverbeteringen'. In: Boonstra, Jaap & Caluwe, Leon de (2006).

Interveniëren en veranderen. Zoeken naar betekenis in interactie.

Deventer.

(weliswaar eigenlijk geen actieonderzoek, maar is daarmee qua intentie verwant).

Boog, Ben (2014). Actieonderzoek, mogelijkheden en voorbeelden.

In: Dijkum, Cor van en Tavecchio, Louis (2014) Praktijkonderzoek in ontwikkeling. Nieuwe inzichten en voorbeelden. Den Haag.

(meest recente bijdrage van Ben, naast wat is actieonderzoek, ook enkele goede, korte voorbeelden)

Cornelissen, Frank (2009). Laat vernieuwing groeien! Actieonderzoek voor ontwikkeling van mens en organisatie. NVO2 Driebergen.

(naast wat is actieonderzoek en hoe doe je actieonderzoek ook een verslag van een uitgevoerd actieonderzoek)

Ehlen, Corry (2015). Co-Creation of Innovation: Investment with and in Social Capital. Studies on collaboration between education - industry government.

(proefschrift van Corry, niet door haar als actieonderzoek benoemd, maar wel degelijk een participatief actieonderzoek)

Hoogwerf, L. (2002). Innovation and change in a rehabilitation unit for the elderly through Actionresearch. Gent. Kemnis, S. (2005).

(proefschrift over een door haar uitgevoerd actieonderzoek in een Nieuw-Zeelands "Home fort he elderly").

Masselink, Robbert en IJbema, Jelmer (2011). Het waardierend werkboek. Appreciative Inquiry in de praktijk. Nieuwerkerk aan den IJssel.

(Appreciative Inquiry is een aan (participatief actieonderzoek verwante benadering)

Munten, Augustinus Johannes Marie (2012). Implementation of Evidence Based Practice in mental health nursing. An action research study. Tilburg. *(Een proefschrift in de vorm van 5 artikelen over de invoering van Evidence Based Practice in een Nederlands ziekenhuis door middel van een actieonderzoek)*

Oostrik, H. (1994). De hulpverlener getoetst. Standaardisering en intercollegiale toetsing in het maatschappelijk werk. Utrecht. *(Een transparant verhaal over opbrengst en uitvoering van een uitgevoerd handelingsonderzoek in het maatschappelijk werk. Zie ook p 71-72 van De Kern van participatief actieonderzoek).*

Pool, Linda (2013). Terugkeer naar landen van herkomst door slachtoffers van mensenhandel. Het verbeteren van de door professionals geboden terugkeerbegeleiding. Masterthesis Social Work NHL/Hanzehogeschool Groningen/Leeuwarden. *(Dit verslag is de Masterthesis Social Work van een studente van de Masteropleiding Social Work van de NHL/Hanzehogeschool Leeuwarden/Groningen.)*

Ravau, Sarah en Santen, Anneleen (2010). De beleving van leerlingen uit secundaire scholen in Kaapstad op basis van Participatorisch Actieonderzoek. Master Pedagogische wetenschappen, afstudeerrichting Orthopedagogiek, Universiteit Gent. *(Mooi afstudeeronderzoek door mij op internet ontdekt)*

Smaling, A. en Mulder, L. (red.) (2000). Praktijkgericht kwalitatief onderzoek. Bussum. *(Mooie bundel, waarin ook expliciet voorbeelden van exemplarisch handelingsonderzoek worden beschreven).*

Unger, Hella von (2014). Partizipative Forschung . Einfuhrung in die Forschungspraxis. Wiesbaden. *(Dit is de beste Duitse tekst die ik ken over actieonderzoek. Naast wat is Partizipative Forschung is, ook voorbeelden van uitgevoerd Partizipative Forschung. De auteur maakt duidelijk waarom zij de term Partizipative Forschung gebruikt i.p.v. Aktionsforschung).*

4.2 Recente tijdschriftenartikelen

Hier volgen twee door mij op internet gevonden actuele artikelen. Deze artikelen geven een goede beschrijving van hoe een actieonderzoek eruit kan zien.

1. Lieve Scheepers & Suzanne Verdonschot, Fluitend naar het werk!

Ontwikkeling met impact (10): Impact creëren door inzet van actieonderzoek.

in: O&O/ NR 4 2013

Inhoud:

“Fabrieksmedewerkers wilden werken aan meer betrokkenheid op hun werkvloer. Maar hoe doe je dat? Wij gingen met hen op onderzoek uit en ontwikkelden een aanpak om te werken aan betrokkenheid, in verbinding met het hoger kader én de operatoren op de vloer”

(Mooi actueel artikel dat goed inzicht geeft in werkwijze en resultaten van dit actieonderzoek)

2. Douwe van den Berg en Simen van der Goot Vakmanschap aan Zet Actieonderzoek doorbreekt patronen in jeugdzorg

In: DEVELOP 2-2010, p 30-39

Inhoud:

“Eén gezin en veertig hulpverleners daaromheen. Zo omvangrijk en ingewikkeld kan de hulp aan een multiprobleemgezin soms zijn. Veertig hulpverleners, met ieder zijn eigen intake in de loop van meer dan tien jaar, met onderzoek, hulpverleningsplannen en doelstellingen. En ondanks al die moeite glijdt het gezin steeds verder de ellende in. Een moeder en een dochter die zelfmoord dreigen te plegen, twee zoons die in de criminaliteit belanden. Wat gaat er mis? Hoe worden hulpverleners klemgezet door het systeem waarin zij moeten functioneren?”